

Dilemma's bij onderwijsinnovatie

Ervaringsreconstructie (doen wat werkt)

Innovatie in onderwijs stelt schoolleiders voor allerlei dilemma's. Dilemma's die te maken hebben met (het ontbreken van):

- een duidelijke visie / een duidelijk verhaal
- de aanwezigheid van een lerende cultuur in de school
- de kwaliteit van professionals
- ondersteunende systemen & structuren
- gespreid leiderschap

Leidinggevenden hebben veel gemeen in dat wat zij dagelijks ervaren. We nemen vaak te weinig ruimte om deze ervaringen te delen en effectief van elkaar te leren. In deze sessie tijdens het profielenberaad benutten we de kans om dat wel te doen. De vorm die we daarvoor gebruiken is de 'ervaringsreconstructie'. Dit is een krachtige manier om dilemma's of vragen in een nieuw perspectief te kunnen zien. Voor de ervaringsreconstructie heeft een leider zijn collega's nodig. Dat vraagt van iedereen die aanwezig is openheid en kwetsbaarheid. De aanpak werkt goed als je je houdt aan een aantal spelregels. Wanneer je die goed doorhebt kun je de ervaringsreconstructie ook heel goed toepassen in je eigen organisatie, je eigen afdeling, team of binnen de samenwerking met andere profielscholen.

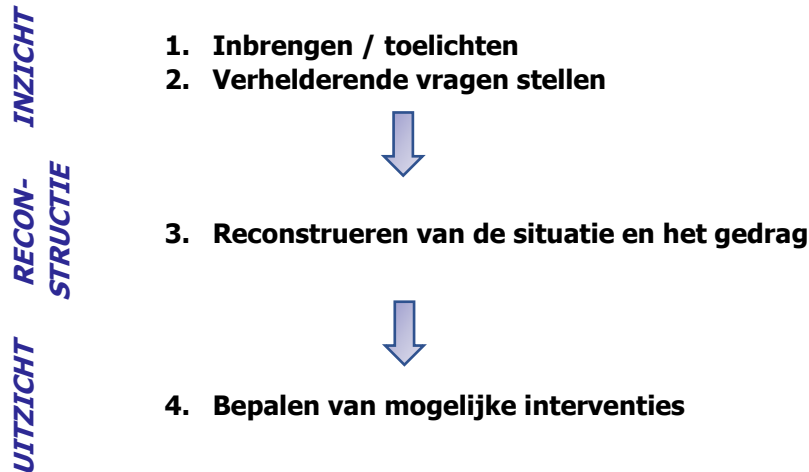
Ervaringsreconstructie

De ervaringsreconstructie passen we toe in situaties die ons 'niet loslaten'. Dilemma's die ons hoofdbrekers kosten en waarin we merken dat we steeds terugvallen in aanpak of oplossingen die niet leiden tot een verbetering. Het gaat om situaties waarin je ervaart dat jouw leiderschapsgedrag niet (meer) het effect heeft dat je beoogt. De manier waarop je anderen aanspreekt, stimuleert, aanstuurt of coacht leidt niet tot nieuw gedrag of een veranderende situatie.

In een ervaringsreconstructie 'reconstrueer' je - met hulp van anderen - de situatie rond een dilemma en je eigen handelen in die situatie. Het gaat om het loskomen van eigen emoties en patronen van gedrag. Een ervaringsreconstructie daagt je uit om op een andere manier te kijken naar een bestaande situatie uit je eigen praktijk. Het helpt je om een nieuw beeld te vormen van de betekenis van het gedrag van anderen en het effect van je eigen rol.

We streven naar een ontwikkeling: van INZICHT naar UITZICHT. Collega's – die de dilemma's zullen herkennen uit hun eigen praktijk – helpen je daarbij. De extra waarde van de ervaringsreconstructie is dat het reconstrueren van jouw dilemma als leider ook altijd van betekenis is voor andere leidinggevenden.

Een ervaringsreconstructie verloopt via **3 fasen en 4 stappen**:

Inbrengen / toelichten: je vertelt zo concreet mogelijk over de situatie, het gedrag van de ander(en) daarin en je eigen handelen. Het is belangrijk om je verhaal zonder interpretaties te doen.

Verhelderen: collega's / deelnemers stellen vragen om jouw verhaal te verhelderen. Zodra de situatie duidelijk is, formuleer je als inbrenger jouw dilemma (Wat is je hulpvraag?).

Reconstrueren: in deze fase verplaatst de groep zich in de situatie en probeert te reconstrueren. Het gaat om het verkennen van dat wat er aan de hand kan zijn. Iedere bijdrage aan de reconstructie begint met: *'Het zou kunnen zijn dat....'*

Interventies: de groep doet naar aanleiding van de reconstructie suggesties voor mogelijke interventies.

Na het delen van de mogelijke interventies bepaal je als inbrenger voor jezelf welke interventies jou kansrijk lijken te zijn en bij je passen. Voor andere deelnemers levert een ronde met mogelijke interventies heel vaak ook nieuwe inzichten op in eigen dilemma's.

De ervaringsreconstructie kan nog sterker worden als in de fase van 'reconstructie' de verbinding wordt gemaakt met theorie / (wetenschappelijk)onderzoek.

Spelregels

Voor een effectieve ervaringsreconstructie gelden zoals gezegd een aantal spelregels.

- Inbrengen van een situatie gebeurt zonder interpretatie.
- Het vragen stellen en het delen van inzichten en interventies vindt op toerbeurt plaats (een-voor-een).
- Verduidelijken van een situatie gebeurt door het stellen van vragen zonder oordeel.
- Na verhelderen formuleert de inbrenger zelf het dilemma.
- Bij start van de reconstructiefase neemt iedere deelnemer de tijd om voor zichzelf de vraag te beantwoorden wat er aan de hand zou kunnen zijn. (Een korte aantekening maken helpt).
- Belangrijk is dat aan inzichten geen waardeoordelen worden gekoppeld.
- Wat gezegd is, is gezegd. In de fase van reconstructie en vervolgens bij het benoemen van mogelijke interventies proberen deelnemers te voorkomen dat zij in herhaling vallen. Iedere uitspraak is uniek. Er is geen sprake van aansluiten op de vorige spreker.
- Elke suggestie voor een interventie kan van waarde zijn, er is geen goed of fout.